

Плахотнюк В.В., студент, Юрчишин О.Я. к.т.н., доц.,
Національний технічний університет України
"Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського", м. Київ

ПРО РЕАЛІЇ ГАРМОНІЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

На сучасному етапі становлення і розвитку нашої країни пріоритетними напрямками державної політики є її вступ до ряду міжнародних організацій та союзів, зокрема, Європейського, а також співпраця з багатьма державами світу в різних сферах діяльності.

В зв'язку з цим, Україна зі свого боку повинна ратифікувати міжнародні угоди, норми яких не повинні розходитись із Законодавством України. Тому, сьогодні часто ведуться розмови про гармонізацію українського законодавства до норм міжнародного. В тому числі, виникає гостра потреба змін законодавства і з питань інтелектуальної власності. Проте, на жаль, ці процеси у нас відбуваються досить повільно.

Про це свідчить, наприклад потреба введення у законодавство України з питань авторського права [1, 7] норм свободи панорами, яка дасть можливість фотографувати, знімати на відео, замальовувати та іншим способом фіксувати зовнішній вигляд тих захищених авторськими правами об'єктів, які знаходяться у відкритих для вільного відвідування місцях або видимі з таких місць, тобто будівель, пам'ятників, мостів, інтер'єрів станцій метро і т. д. З цієї метою в Україні 29 грудня 2014 р. на розгляд Верховної Ради України було внесено законопроект №1677 [2], проте дотепер його так і не було прийнято. Однак, ще у 1995 році Україна приєдналася до Бернської конвенції щодо охорони літературних і художніх творів, відповідно до якої, положення свободи панорами набувають міжнародного статусу та можуть бути застосованими, без спеціальної згоди автора.

Такі «затяжні» процеси не можуть не викликати реакцій з боку міжнародної спільноти.

Офіс торговельного представника США з 1989 року на щорічній основі здійснює перегляд "Спеціальної доповіді 301" щодо порушення прав інтелектуальної власності в різних країнах світу. В залежності від ступеня порушень країни поділяються на три категорії: країни нагляду, країни пріоритетного нагляду, пріоритетні іноземні країни [3].

У 2017 році Україна потрапила в список найбільш "піратських" країн світу (Priority Watch List), який склав Міжнародний альянс інтелектуальної власності.

Високий рівень крадіжок інтелектуальної власності завдає серйозної економічної шкоди, вважає альянс, а тому запропонував Торговій палаті США ввести проти нашої країни санкції.

22 грудня 2017 року у відповідній прокламації президента США Дональда Трампа прозвучала пропозиція тимчасово вивести Україну з-під дії генеральної системи торгових преференцій, так як у нас недостатньо виконуються норми прав щодо інтелектуальної власності.

Як наслідок – офіс торгового представника США ввів в дію ці обмеження в силу з 26 квітня цього року – через 120 днів після публікації прокламації. Про це повідомила прес-служба Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [4].

Система преференцій дає можливість безмитного ввезення на територію США понад 3 500 видів товарів з України. Під дію обмеження потрапили 155 видів товарів [5], зокрема деякі продукти харчової, легкої, деревообробної промисловості, машинобудування, деякі електроприлади.

На сайті міністерства зазначено: «Мінекономрозвитку знаходиться в постійному діалозі з урядом США і працює над вирішенням проблеми. У той же час, зняття обмежень в значній мірі залежить від прийняття Верховною Радою проекту закону №7466 відомого як законопроект «Про організації колективного управління» [6].

Розроблений Міністерством економічного розвитку і торгівлі законопроект, спрямований на встановлення в Україні ефективної і прозорої системи колективного управління майновими правами у сфері авторського права і суміжних прав.

Організації колективного управління - це установи, які на колективній основі займаються регулюванням майнових прав авторів творів або їх правонаступників. Тобто, ці організації можуть від імені авторів укладати договори з користувачами, погоджувати розмір винагороди (роялті), збирати, розподіляти і виплачувати зібрану винагороду.

Проект Закону №7466 пропонує визначити по одній організації колективного управління за кожною зі сфер управління.

Проект був прийнятий у першому читанні 1 березня, а 19 квітня народні депутати почали розгляд у другому читанні, так і до сьогодні не завершивши процес, не зважаючи на те, що спливає час до вступу в дію санкцій.

За результатами проведених досліджень можна зробити такі висновки:

1. Гармонізація українського законодавства з інтелектуальної власності до міжнародного є актуальною проблемою.

2. Пріоритетним напрямком змін є сфера авторського права та суміжних прав, так як саме в цьому напрямку найбільше порушень, які викликають занепокоєння у міжнародній спільноті. Зокрема, це використання неліцензійного програмного забезпечення у державних органах, високий рівень інтернет-піратства та непрозора діяльність організацій колективного управління майновими правами у сфері авторського і суміжних прав.

3. Торговельні санкції, введені США, повинні стати потужним стимулом для швидшого прийняття урядом і парламентом законодавчих актів, які дозволять покращити дотримання прав інтелектуальної власності в Україні.

Список використаних джерел

1. Закон України Про авторське право і суміжні права / електронний ресурс <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.
2. Юрик Т.З. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення доповнень до Закону України «Про авторське право і суміжні права» (щодо свободи панорами)».
3. Омельченко О. Батіг інтелектуальної власності: чому США забрали в України торговельні пільги, електронний ресурс <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2018/05/7/7081350/>
4. Сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, електронний ресурс <http://www.me.gov.ua>.
5. <http://bit.ly/2HUpPfC>
6. Проект Закону «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав», електронний ресурс <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/zakonoprojekt>
7. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання питань авторського права і суміжних прав, електронний ресурс http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63399